HELYI KIADÁSOK

HELYI [MEGSZÁLLÁSI] KIADÁSOK, MAGÁNPOSTÁK GYÜJTŐINEK
SZAKCSOPORTJA

2016. október 1956-os különszám (27) szám

Készítette: FILEP LÁSZLÓ

IN MEMORIAM

1956 ÁLDOZATAI

Az amerikai Time magazin szerint
1956-ban az év embere
a magyar szabadságharcos

NAGY IMRE

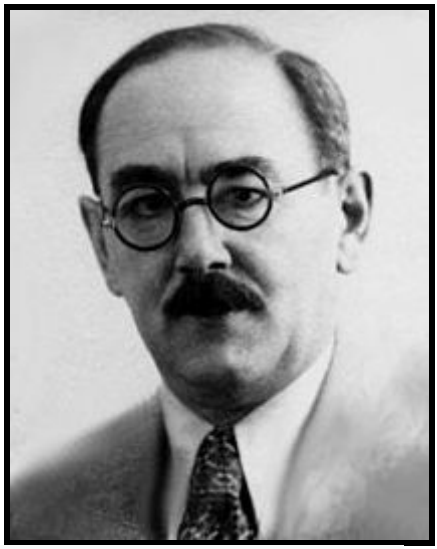

A Forradalom miniszterelnöke
1896. június 7. Kaposvár -
1958. június 16. Gyűjtőfogház

AZ 1956-OS SOPRONI KIADÁS

1945 után a II. világháború befejeztével a fiatal gyerekek – én ekkor 7 éves voltam – idejük nagy részét az utcán játszadozással töltötték. Iskolás koromban az akkori divatnak megfelelően én is elkezdtem bélyeget gyűjteni. Bérmaapámtól kaptam az első olyan bélyegsorozatot amelynek komoly értéke volt és ez meghatározta az azóta is tartó hobbimat. Az első időkben minden olyan bélyeget gyűjtöttem, amelyek látványosak voltak: pl. afrikai vadállatok, háromszögletűek stb. Később szakosodtam, csak magyar bélyegekkel foglalkoztam és elkezdtem az érdeklődésem fokozódásával együtt a bélyeg „mögé" nézni. Ez azt jelenti, hogy érdekelt a bélyeg keletkezése, az érdekesebb kiadások elő- és utóélete. Felnőtt koromra Sopron vármegye bélyegkiadásai után kezdtem kutatni. Így kerültem egyre közelebb az általam is megélt 1956-os forradalom soproni bélyegkiadásához.

Ahhoz, hogy 1921-ben Sopron és a környező nyolc község lakói hovatartozásukat illetően szavazhattak, nagyon sokat tettek az 1919-ben Selmecbányáról Sopronba került Bányászati és Erdészeti Főiskola hallgatói. 35 évvel később – 1956 októberében, akkor már mint egyetemi hallgatók – az akkor forgalomban lévő bélyegek felülnyomásával emléket állítottak a felkelésnek. Az október 29-én történő felülnyomás – a későbben bekövetkező országos események tükrében – bátor tettnek bizonyult és országosan is egyedülálló volt! Kutatásaim során sikerült a soproni felülnyomásnál bábáskodók közül szinte minden fontos résztvevővel beszélnem, így fontos adatok birtokában megpróbálom rekonstruálni az akkor történteket!

A bélyegek felülnyomására az 1956. október 22-én a soproni SOTEX kultúrházban (Ady Endre u. 10.) tartott diákparlament hozott döntést. Az egyetemisták az egyetem jellegét kidomborító bányász- és erdészjelvényt és az évszámot szerették volna a bélyegekre nyomatni. Erre az idő rövidsége miatt nem kerülhetett sor, ezért a Dr. Gyulai Zoltán egyetemi tanár – mellesleg bélyeggyűjtő – javaslatát fogadták el, aki a Szózat két sorát és a helyszín (Sopron) mellett, a diákparlament időpontját javasolta a bélyegekre nyomni! Mivel a felülnyomás két különféle méretű bélyegre készült – az akkor forgalomban lévő Épület és a Munka sor értékeire –, ezért a felülnyomás az Épület sor bélyegein négy sorosak (lásd 1. ábra), a Munka sorra pedig 3 soros (lásd 2. ábra).

1. ábra
Hazádnak
rendületlenül ..!
Sopron
1956 okt. 22.

2. ábra
Hazádnak
rendületlenül ..!
Sopron, 1956 okt. 22.

A felülnyomás során fekete és piros színű festéket használtak. 25 különféle bélyeget nyomtak felül. A bélyegek felülnyomását a soproni nyomdában Bayer Lipót gépmester irányította, a Soproni Postaigazgatóság által delegált képviselők ellenőrzése mellett.

Az igazgatóságot 2 fő: Dr. Czencz Sándor és Hasenauer Miklós, a főpostát Tar Imre hivatalvezető képviselte. A nyomdai munkálatok október 29-én (hétfő) zajlottak és ekkor úgy határoztak a jelenlévők – a posta és az egyetem képviselői –, hogy a következő hétfőn (november 5-én) kezdik meg a felülnyomott bélyegek árusítását a főpostán és ugyanekkor pecsételik le a felülnyomás valódiságát bizonyítva a bélyegek hátoldalát az egyetemisták által készített „MEFESZ SOPRON" hitelesítő bélyegzővel. (MEFESZ – MAGYAR EGYETEMI ÉS FŐISKOLAI EGYESÜLETEK SZÖVETSÉGE) Dr. Macher Frigyes – az egyetem adjunktusa és a városi bélyeggyűjtő kör vezetőségi tagja – képviselte az egyetemet, aki Dr. Czencz Sándorral együtt végezte volna el a garancia bélyegzést és valódiságukat aláírásukkal hitelesítették volna. Ugyancsak a valódiság bizonyítását szolgálta volna a bélyegek mellé csatolt négynyelvű „Szavatossági Bizonyítvány" is.

A november 4-én bekövetkező események miatt a másnapra tervezett bélyegeladásokból nem lett semmi! November 5-én, a nagymértékben megváltozott

helyzet miatt (szovjet csapatok bevonulása, Kádár nyilatkozat) nem merték az árusítást elkezdeni. Ettől az időtől fogva nem kerülhetett postai árusításra a felülnyomott bélyegsor. Ennek a korábban említettek mellett még más oka is lehetett: sztrájkok, gyűlések, postajáratok kimaradása. Ezért valóban futott levelek nem létezhetnek.

Azonban mégis találkozhatunk postán továbbított levelekkel annak az az oka, hogy a felülnyomásnál hivatalosan és nem hivatalosan (pl. Tóth Máté bélyegkereskedő) jelenlévőknek módjuk volt a felülnyomott bélyegekhez hozzájutni és azokat ismerőseik – postán dolgozók – segítségével továbbíttatni! Néhány példa: Tar Imre – aki az 1-es hivatal (főposta) vezetője volt – az általa készített expressz levelet egy nagyobb borítékba téve elküldte Győrbe egy ottani kollégájához azzal, hogy bélyegezze le érkezési igazolásul és ugyanolyan módon küldje vissza. Tóth Máté – akinek nevéhez a próbanyomatként szereplő 1 és 10 millió pengős felülnyomás készítése kapcsolódik – Budapestre és Balatonboglárra is küldött levelet, sőt külföldre is kijuttatott néhányat.

Én is készíttettem 1966-ban egy levelet és egy levelezőlapot – sajnos később elcseréltem őket –, amelyeket a postán dolgozó rokonom révén visszadátumozva állíttottam elő.

24 fillérrel bérmentesített levelezőlap 1956. nov. 1-jei dátummal

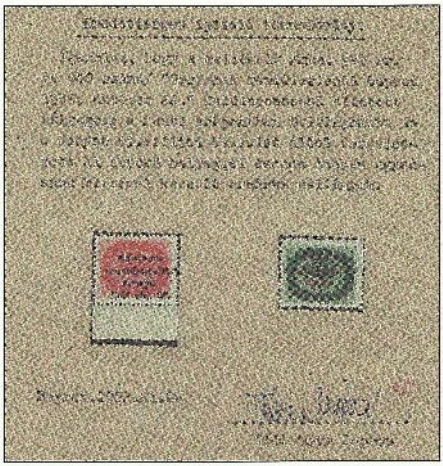

Valóban „eredetiek", de magánnyomatok

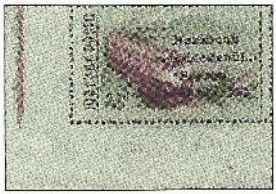

Ez is magánnyomat

Tóth Mátéhoz visszatérve – aki illetékteleniül volt jelen a nyomdában – a nála lévő 1-1 ív 1946-ban kiadott inflációs kiadású bélyegívet a nyomdamester hathatós segítségével felülnyomatta. Az azóta végzett kutatások egyértelműen bizonyítják, hogy ezek nem próbanyomatok – mint ahogy az a korábban megjelent Magyar Monográfiában szerepel –, hanem magánkiadások!

Ezt látva a hivatalosan jelenlévő Tar Imre is az éppen nála lévő 1955-ös KÖZLEKEDÉS sor négy értékét az ívszéliknél fogva egyenként a nyomógép alá tartva felülnyomatta őket.

A felülnyomott bélyegíveket a Soproni Postaigazgatóságon páncélszekrényben tárolták és a helyzet konszolidálódása után a posta vezérigazgatósága 1957 elején, a hivatalosan ki nem adott bélyegeket bevonta – ezzel elismerve létezésüket – és később a Magyar Filatéliai Vállalatnak adta át azokat értékesítésre. A Filatéliai Vállalat „MF" hitelesítő bélyegzést alkalmazva 7, 14 és 21 értéket tartalmazó sorozatokban árusította azokat. A MABÉOSZ-tagok csak a 7 értékes „kis" sorozatot igényelhették! A többit általában külföldön árusították dollárért. A 21 értékes „nagy" sorból 500 komplett sor létezik és ezeket a MEFESZ SOPRON, valamint a Filatéliai Vállalat „MF" bélyegzője hitelesíti!

Külön története van a 21 értéken felüli 4 értéknek! Ezek, ugyanis az 1957 elején történő hivatalos postai

bevonásba nem kerültek be, hanem az őrzésükkel megbízott postai dolgozók ügyeskedései nyomán visszamaradtak. Amikor a posta vezérigazgatója 1957 január 26-án a „Postaügyi Értesítő"-ben megszüntette azon felülnyomott bélyegek érvényességét, amelyek soha nem kerültek forgalomba, az érintettek rájöttek arra, hogy milyen lehetőség adódott számukra.

Ekkor még a többi felülnyomott ívvel együtt páncélszekrényben pihentek a 100 és 200 példányszámú piros színnel nyomott ívek is. A manipuláció úgy zajlott le, hogy szereztek komplett, nem felülnyomott íveket és kicseréltélk a kis példányszámú felülnyomott ívekre, majd a főposta felé írt jegyzőkönyvben hitelesítették a helyzetet. Mivel a forradalom hivatalos megítélése ellenforradalomra változott, az érintettek úgy találták, jobb ha hallgatnak a kicserélt ívekről. Jó 25 évvel később, amikor már jelentősen enyhült a helyzet, a Soproni Vasutas Bélyeggyűjtő Kör által szervezett – 10 előadásból álló filatelista akadémia egyik előadásán – hallhattunk először a plusz 4 érték létezéséről, majd a kör által 1983-ban szervezett bélyegkiállításon meg is csodálhattuk azokat. A PHILATELICA c. folyóirat 1985-ös 2. számában a Dr. Czencz Sándor által írt cikkben már részletesebben is olvashattunk róluk. A bélyegkiadás ennél is részletesebb, bővebb leírását a Soproni Szemle 1985. évi XXXIX. évfolyam 4. számából is megismerhettük, sőt Czencz úr erről a cikkéről különlenyomatot is megjelentetett, amelynek egyik példányát számomra dedikálta, mivel cikkei írásához és megjelentetésükhöz, az akadémiai előadássorozathoz nyújtott segítségemet így kívánta megköszönni.

Az 1956-os forradalom megemlékezésére felülnyomott bélyegek megjelenésükkor nagy feltűnést keltettek a külföldön élő filatelisták között. Ezt számos, akkor megjelent újságcikk is bizonyítja. Ezekből néhányat szintén ismertetnék és a felülnyomást vitató, kialakult eszmecserét néhány, abban az időben feladott és továbbított levéllel illusztrálnám. Egy ilyen levélváltásba enged bepillantani a Svájcban megjelenő filatéliai újság (Schweizer Briefmarken Zeitung 1957. évi 12. szám, 371. oldal) A válaszcikk írója Váradi Imre, aki az Állami Biztosító budapesti igazgatója volt annak idején és 1952–1953 között a MABÉOSZ elnöke is: „…vállalatom soproni fiókja nekem, mint filatelistának két levelet is küldött Sopron bélyegekkel bérmentve". A leveleken érdekesség még, hogy a borítékokon lévő Magyar Népköztársaság címereket áthúzták, illetve kiikszelték.

Másik ilyen kordokumentum több külföldi filatéliai újságban is szerepel, az 1956-os soproni kiadás valódiságát bizonyítandóan! Így a „Der Sammler-Dienst" 1957 évi 17-i, a „Wiener Zeitung" 1957 évi június 30-i számában és Dr. Rüdiger Wurth „Ödenburg 1956" című írásában. A levelet az érkeztető postahivatal a nem megfelelő bérmentesítés miatt – kevesebb a bélyeg – megportózta!

Az 1956-os soproni kiadás nemrég az ötvenedik évfordulóját ünnepelhette és úgy tűnik, hogy a kiadás létrejötte körüli sok homály, titok oszlóban van!

KIRÁLY TIBOR

FORRÁSOK

Dr. Czencz Sándor hozzám írt levelei és szóbeli közlései • Tar Imre szóbeli közlései • Tóth Máté szóbeli közlései • Dr. Macher Frigyes szóbeli közlései • Több korabeli külföldi újságcikk • A Magyar Bélyegek Kézikönyve 1988 • A Magyar Bélyegek Monográfiája 1981 • Dr. Czencz Sándor különlenyomata a Soproni Szemle 1985 évi XXXIX. évf. 4 számából

Király Tibor fenti írását az 1956-os forradalom és szabadságharc 60. évfordulóra emlékezve, a HUNFILA 2010 SOPRON Nemzetközi Bélyegkiállítás katalógusából közöljük.

1956. október 23.

Az 1956-os forradalom és szabadságharc filatéliai vonatkozásai, úgy tűnik napjainkra már mind ismertté váltak. Itt most elsősorban a Soproni Erdészeti és Faipari Egyetem diákparlamentje határozata alapján a Soproni Postaigazgatóság által „Hazádnak / rendületlenül...! / Sopron /1956. okt. 22." piros vagy fekete színű, három-, illetve négysoros szöveggel felülnyomott Épület és Munka bélyegek alkotta sorra gondolok.

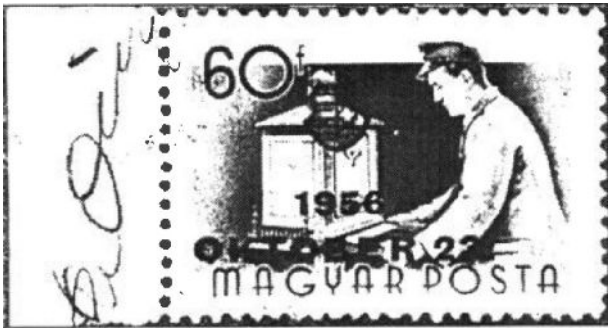

De most felbukkant egy másik Munka bélyeg, a postaládát ürítő postást ábrázoló 60 f érték, rajta fekete Kossuth-címer és alatta „1956 / OKTÓBER 23." kétsoros felülnyomás. Ez a bélyeg 42 évig lapult egy gyűjtemény mélyén, míg most napvilágra került. A bélyeg eredetéről tulajdonosa 163/1998. ügyszám alatti hiteles közjegyzői okiratban a következőket nyilatkozza: „*1953-tól 1957 végéig a Magyar Posta alkalmazásában álltam, a forradalom időszakában is, mivel tisztségemben a Posta Forradalmi Bizottsága megerősített, és ------ Munkakörömre tekintettel valamennyi Magyarországon megjelent bélyegről tiszteletpéldányt kaptam saját tulajdonomként (...) így a forradalom és szabadságharc emlékére a forradalmi szervek által készíttetett, de forgalomba már nemkerült felülnyomással ellátott 60 filléres címletű postaládát ürítő postást ábrázoló bélyeg egy példányát is, amelynek felülnyomata a Kossuth címer alatt 1956. október 23. felirat.------ Ezt a bélyeget a többivel együtt hivatali gyűjteményemben helyeztem el. (...) ------ Teljes büntetőjogi felelősséget vállalva kijelentem, hogy a bemutatott példány azonos avval a bélyeggel, amit 1956-ban kaptam és azonosságát a bélyeg hátlapjára eszközölt kézjegyemmel is bizonyítom. --------*"

Valójában a kézjegy végül is a bélyeg ívszélére került, s így 1956. postatörténetének értékes darabja.

Filep László

Eredetileg megjelent a BÉLYEGvilág-filatéliai szemle 1998. október, 28. oldalán a *Két újkori magyar bélyegritkaság* című cikk részeként, a cikk illusztrációja sajnos csak az eredeti fekete-fehér képként áll rendelkezésünkre.

---------- o ----------

Eddig ismeretlen Kossuth-címeres 40 filléres díjjegyes levelezőlap - a hiányzó láncszem -

48 esztendőnek kellett eltelnie ahhoz. Hogy előkerüljön a hiányzó láncszem a Kossuth-címeres 40 filléres díjjegyes levelezőlap.

1956 elején a 6 évig használt, 5 éves terv motívumot ábrázoló bélyegképes díjjegyes levelezőlapokat új tervezésű kiadás váltotta fel. Az álló téglalap alakú új bélyegképet

Voloncs Gábor írása a Szabolcsi Bélyegújság 2004. árpilisi számából

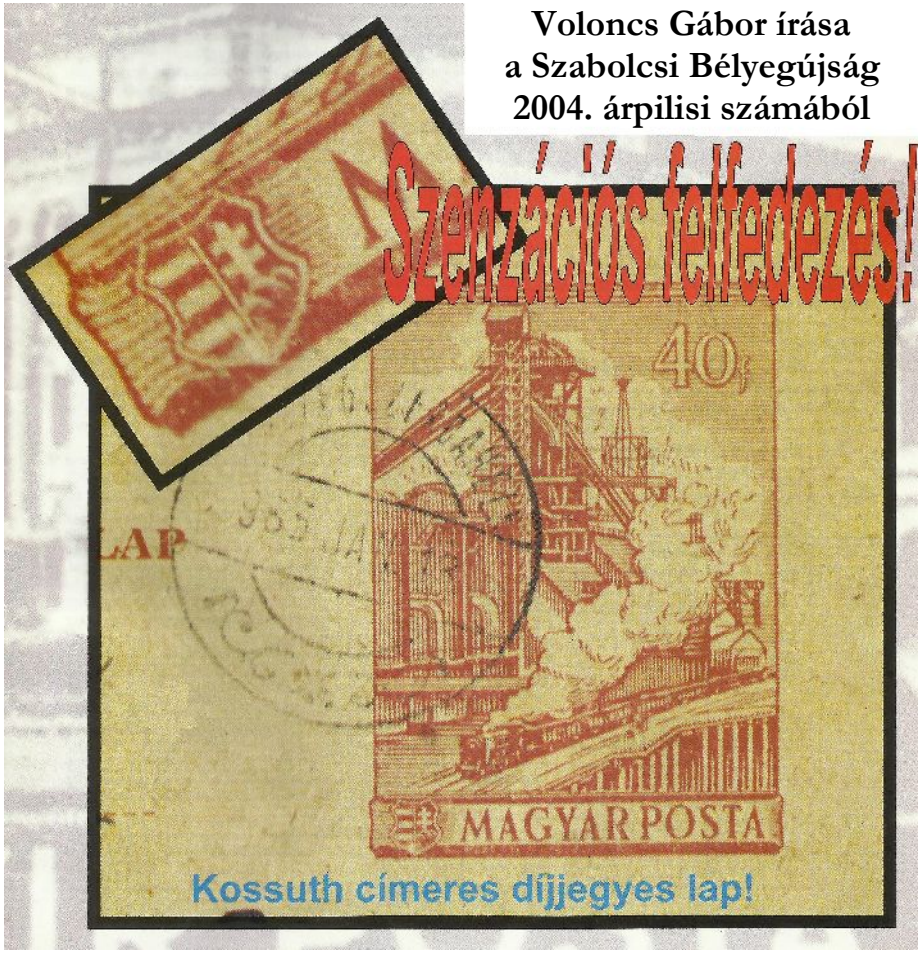

Füle Mihály tervezte, amely működő vaskohót ábrázol. A bélyegkép alsó részén a „MAGYAR POSTA" felírat, bal oldalán az 1949. évi népköztársasági címer látható. A levelezőlapok 20 és 40 filléres változatban készültek, a helyi illetve távolsági forgalom számára. Az előző kiadástól eltérően a levelezőlapok címoldalának bal alsó részén szabvány jelet és számot találhatunk. Az „MNOSZ 430-54.I." jelzés a *Magyar Népköztársaság Országos Szabvány* rövidítését a szabvány számát és a regisztrálás év és hó rövidítését tartalmazza. A szabvány már 1954 óta érvényben volt, feltüntetését azonban 1956-tól tették kötelezővé. Az új kiadás levelezőlapjai 1956 áprilisában kerültek forgalomba (Simády 177 és 178). Gyártásuk és felhasználásuk rövid idejét az 1956. októberi forradalom és szabadságharc szünteti meg, amely a „Rákosi címer" használatát is elsöpri és ezt hivatalosan felváltja a Kossuth-címer. Az 1957. évi országgyűlés szeptemberben alkotmánymódosító törvényt fogadott el, amely az új „Kádár címer" használatát vezette be. 1957. októberében

kerültek forgalomba az azonos bélyegképes, új címeres díjjegyes levelezőlapok (Simády 179 és 180). Itt a szabványjelzés eleinte „MNOSZ" majd 1958-tól „MSZ". Az eladási ár az előzőnél 48, utóbbinál 50 fillér.

A díjjegyesekkel kapcsolatban semmit nem tudunk arról, hogy 1956. október 23. és az új „Kádár címeres" díjjegyesek kiadása között eltelt közel 1 évben – amikor közismert volt az országban az értékcikkhiány – mi is történt?

A bélyegkiadásban tapasztalható egy folytonosság és megjelenik az új Kossuth címer. 1957. január 31-én adták ki a Munka sorozat 6 címletét, amelyet a Vöröskereszt javára Kossuth-címerrel és felárral nyomtak felül.

Hogy a közel 1 esztendő alatt az Állami Nyomda mégiscsak legyártotta a Kossuth címeres díjjegyes levelezőlapokat, ennek bizonyítéka az itt bemutatott, 1965. január 18-án köznapi küldeményként Kőszegszerdahelyen feladott 40 filléres díjjegyes levelezőlap. A darab érdekessége, hogy a szabványjelzésnél megjelenik az „MSZ" betűjel, tehát kihagyták az „N" betűt, a Népköztársaság rövidítését (és az „O" betűt, az Országos rövidítését*), valamint az eladási árat már 50 fillérben jelölték meg.

A nemrég előkerült Kossuth címeres díjjegyes levelezőlap talán egyedinek tekinthető. Az általam ismert nagy magyar díjjegyes gyűjteményekben ilyen Kossuth címeres darab nem található. Sajnos sem az állami Nyomda, sem a Bélyegmúzeum nem rendelkezik semmiféle gyártásra vonatkozó iratanyaggal, ezek valószínűleg a selejtezés áldozatai lettek. Így csak következtetni lehet, hogy a legyártott levelezőlapokat kiselejtezésükig a Posta Értékcikkraktárában tárolták. Lehetséges, hogy véletlenül egy becsomagolt köteg az 1960-as évek elején a Soproni Postaigazgatáshoz lett kiküldve ellátmányként és ezúton került ki a hivatalba.

A Vas megyei Kőszegszerdahely hivatala közvetlenül Szombathelyhez, de a Soproni Postaigazgatáshoz tartozott. Mivel a különböző címerrajzok az azonos színű díjjegyesek bélyegképén elég kisméretűek és könnyen belesimulnak a háttérbe, csak szakavatott, odafigyelő szem tudja észrevenni a különbségeket, ezáltal a kiküldő hivatal emberei könnyen téveszthettek.

Kíváncsian várjuk, hogy a felfedezés ismeretében előkerülnek-e még Kossuth címeres díjjegyes levelezőlapok, elméletileg ez lehetséges.

Voloncs Gábor

*A zárójelben lévő betoldás egy kis - véleményem szerint értelemzavaró - hiányt pótol. *szerkesztő*

---------- o ----------

Hozzáfűzés Voloncs Gábornak az ismeretlen Kossuth-címeres 40 filléres díjjegyes levelezőlapról szóló írásához.

Voloncs Gábor írása az ismeretlen Kossuth-címeres 40 filléres díjjegyes levelezőlapról eredetileg a Szabolcsi Bélyegújság 2004. árpilisi (VI. évfolyam 1-2.) számában, a 18. oldalon jelent meg. Sajnos a szövegközi képek fekete-fehérek – és csak a díjjegyes levelezőlap kinagyított díjjegyét és annak továbbnagyított, Kossuth-címeres részletét tartalmazza – a teljes levelezőlap képét nem.

Ezért az újraközléskor ezeknek a szövegközi, fekete-fehér képeknek a közlésétől eltekintettem, helyette a Szabolcsi Bélyegújság címlapján megjelent színes – szintén csak a kinagyított díjjegy és annak továbbnagyított, Kossuth-címeres részletét – ábrázoló

képet közöltem. A szövegen egy *-al jelzett betoldáson kívül csupán apróbb, stiláris változtatásokat (névelők és írásjelek pótlása, idézőjel használatának egységesítése) végeztem – melyekkel véleményem szerint a 2014-ben elhunyt szerző, Voloncs Gábor barátom is egyetértene.

Mint említettem, a Voloncs Gábor által leírt teljes lapról nem áll rendelkezésünkre kép – azonban a Bélyegvilág 2008. márciusi száma első belső borítója felső képe is egy ilyen, Kossuth-címeres 40 filléres díjjegyes levelezőlapot mutat be. A hozzátartozó és a 22. oldalon olvasható, *A „második”* című írásában Czerjak Mihály leírja, hogyan került birtokába a Kossuth-címeres 40 filléres díjjegyes levelezőlap, azonban a filatéliai leírással adós marad.

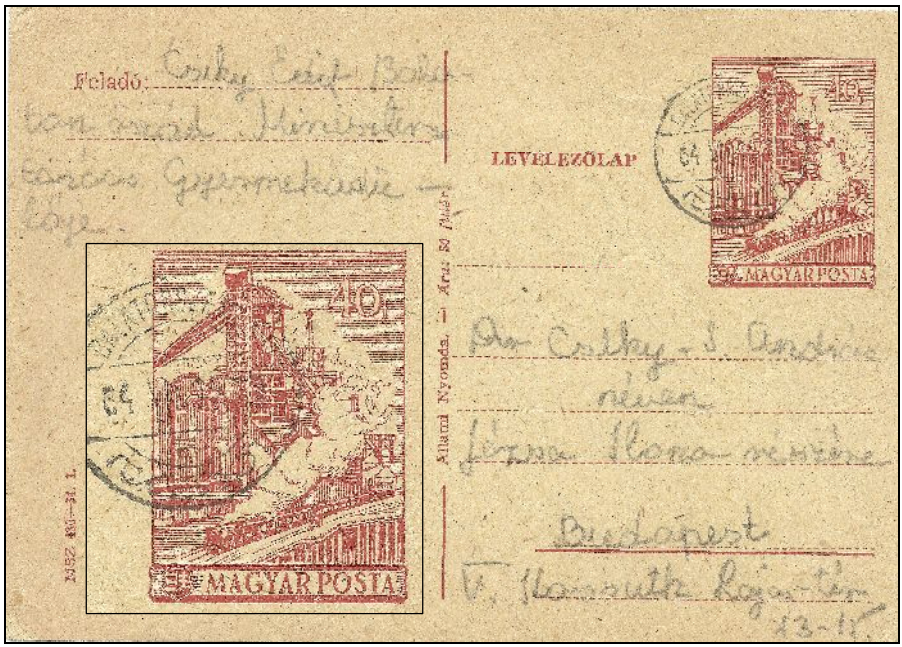

Mint látható, a lapot a Balatonőszödön, a Minisztertanács (!) gyermeküdülőjéből írta egy kislány az édesapja címén Bauer Emíliának, és „BALATONSZEMES” postahivatal „B” jelzőbetűs és (csak erős nagyításban olvasható) „64 VII. 16 19” dátumjelzésű bélyegzésével kezelten adták fel 1964ben!

A díjjegy (az eredetihez képest) 125 %-os kinagyítását a baloldalon láthatjuk (mely nem takar semmit, mögötte a lap üres. Jól látható, hogy a lap mindenben megegyezik a Voloncs Gábor által leírtakkal – úgy a „MSZ” betűjelzésű szabványjelnél, mint a nyomdajelzésnél és az 50 filléres eladási árnál.

A kérdés ezek után csak a következő: vajon van még valahol „harmadik” és „negyedik”? És több?

Filep László

A „magyar segély” bélyegei

A forradalom és szabadságharc leverése után a megtorlás elől – vagy csak egy jövőbeni jobb élet reményében – az országból elmenekülők útja elsősorban Ausztrián keresztül vezetett, december 31-ig összesen 153.690 menekült érkezett.

A bélyeg

1956. december 21-én az 1945-ös államcímert ábrázoló, 1949-ben kiadott forgalmi bélyeget piros „1956 UNGARNHILFE” (’1956 magyar segély’) szöveggel és 1.50 + 50 (Schilling) új érték-jelzéssel felülnyomva bocsájtották forgalomba, amikor a bélyeg képét ábrázoló, hivatalos elsőnapi boríték (FDC) is forgalomba került (Mi 1030)

és feketenyomata.

A bélyegképes borítékon lévő hivatalos FDC borítékján a felirat: „SONDERPOSTMARKE ZU GUSTEN DER HILFSAKTION FÜR UNGARISCHE FLÜCHTLINGE” (’Alkalmi bélyeg a magyar menekülteket segítő akció támogatására’).

Készültek más rajzolatú borítékokon is elsőnapiak, képeik a következő oldalon találhatók.

A 'magyar segély' hivatalos FDC borítékja sorszámmal és „SPENDE 10 GROSCHEN" ('10 groschen adomány') felirattal

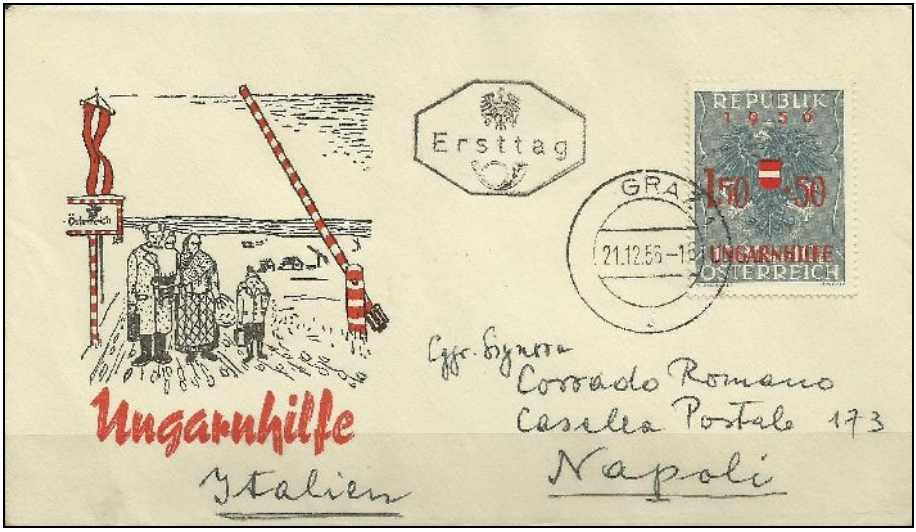

Rajzos alkalmi boríték „Ungarnhilfe" ('magyar segély') felirattal, elsőnapi levélként Olaszországba

Rajzos alkalmi boríték „UNGARNHILFE" ('magyar segély') elsőnapi alkalmi hely-keletbélyegzéssel és felirattal. Érdekessége, hogy a magyar szöveget, „Mi Köszönjük Nektek!" sokan – tévesen – Puskás Ferenc feleségének tulajdonítják.

Az „ÖSTERREICHISCHES NATIONALKOMITEE FÜR UNGARN" ('Osztrák Nemzeti Bizottság Magyarországért') „NOTOPFER FÜR UNGARN" ('A magyar vészhelyzetre') felirattal 2 Schilling névértékű adománybélyeget bocsájtott ki.

1960-ban került kiadásra a 3 Schilling névértékű Menekültek éve bélyeg, melynek képét a tervező A. Pilch – a filatéliai szájhagyomány szerint – egy a Fertő tónál készített, magyar menekült családot ábrázoló fénykép alapján rajzolta (Mi 1074). A bélyegképből az alvó gyermekét a hátán cipelő anya képét kiemelő, és azt külön bemutató, alkalmi bélyegzésű elsőnapi boríték képe a következő oldalon látható.

Ausztriában 2006-ban az 1956-os forradalom és szabadságharc 50. évfordulójára készítettek 55 €cent névértékű, úgynevezett 'személyes bélyeget' a forradalom jelképévé vált lyukas zászlóval.

Spanyolország 1956. december 17-én kiadott, hat azonos rajzú értékből álló sorozata bélyegeinek felirata „PRO-INFANCIA HUNGARA" ('A magyar ifjúságért'). (Mi 1097-1102.) Az 50 bélyegből álló ívek jobb ívszélén megismétlődik a felirat. (A felső ívszélen lemezszám: 07074.)

Teljes sor a 10 cts bélyeg képét bemutató borítékon (hivatalos FDC)

FDC a „PRO-INFANCIA HUNGARA” ('A magyar ifjúságért') feliratú és a címer motívumot használó rajzos borítékon

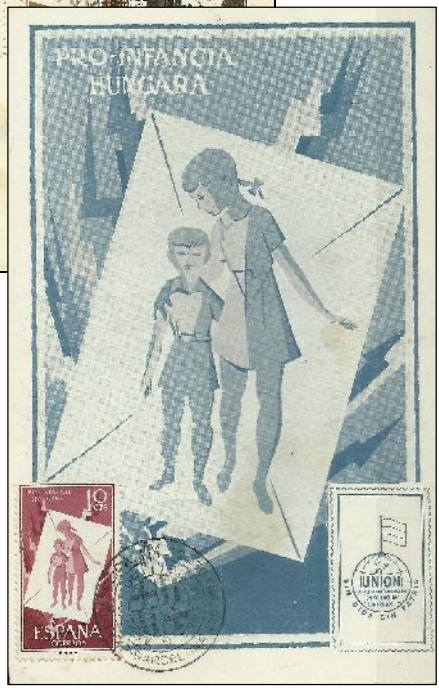

Carte Maximum a 10 cts bélyeg képével

FDC a „PRO-INFANCIA HUNGARA" ('A magyar ifjúságért') feliratú rajzos borítékon

A Német Demokratikus Köztársaság 1956. december 20-án hozott forgalomba felülnyomott bélyeget „HELFT DEM SOZIALISTISCHEN UNGARN" ('A szocialista Magyarországért') szöveggel és + 10 (pfening) felárral. (Érdekes, hogy ugyanakkor Egyiptomért is adtak ki bélyeget, minthogy, a két „válság" időben majdnem egybeesett: Mi 557-558. Az FDC felirata: „WIR HELFEN UNGARN UND ÄGYPTEN" magyarul: 'Segítünk Magyarország és Egyiptom').

Belgiumban 1956. szeptember 15-én – egyidőben a francia, a holland, a luxemburgi, a nyugat-német, és az olaszokkal – bocsájtották forgalomba a közös rajzú azévi EUROPA-bélyegpárt (Mi 1043-1044).

A Belga Posta ebből a bélyegből is – több más korábbi kiadáshoz hasonlóan – karton-papírra nyomott, ajándékozási célú blokkot is kiadott, az eredetivel megegyező színben. A blokkot a magyar menekülteket segélyező belga szervezetek javaslatára felülnyomták a francia „LA SOLIDARITE EUROPEENNE EN FAVEUR DES REFUGIES HONGROIS" és a flamand „DE EUROPESE SOLIDARITEIT TEN BATE VAN DE HONGAARSE VLUCHTELINGEN" ('Európai szolidaritás – a magyar menekültek javára') szöveggel. Belgium 1958. június 30-ig összesen 3.419 magyar menekültet fogadott be.

A Dominikai Köztársaság 1957. február 8-án, a korábban kiadott Melbourne olimpiai sorozat bélyegeit (Mi 560A-567A-fogazott + 560B-567B-vágott) körbefoglalt Vöröskereszt jelvénnyel és spanyol „ASSISTENCIA REFUGIADOS HUNGAROS 1957" ('A magyar menekültek megsegítésére 1957) szöveggel és 2 ç felárral felülnyomva adta ki (Mi 569-576). Érdekes, hogy a vágott sorozatból nem készült felülnyomott – míg a vágott blokkokból igen.

(*A sorozat további bélyegei a 16. oldalon*)

Az előző oldali bélyeggel teljes, felülnyomott, fogazott sor

A teljes, felülnyomott fogazott sor elsőnapi borítékon

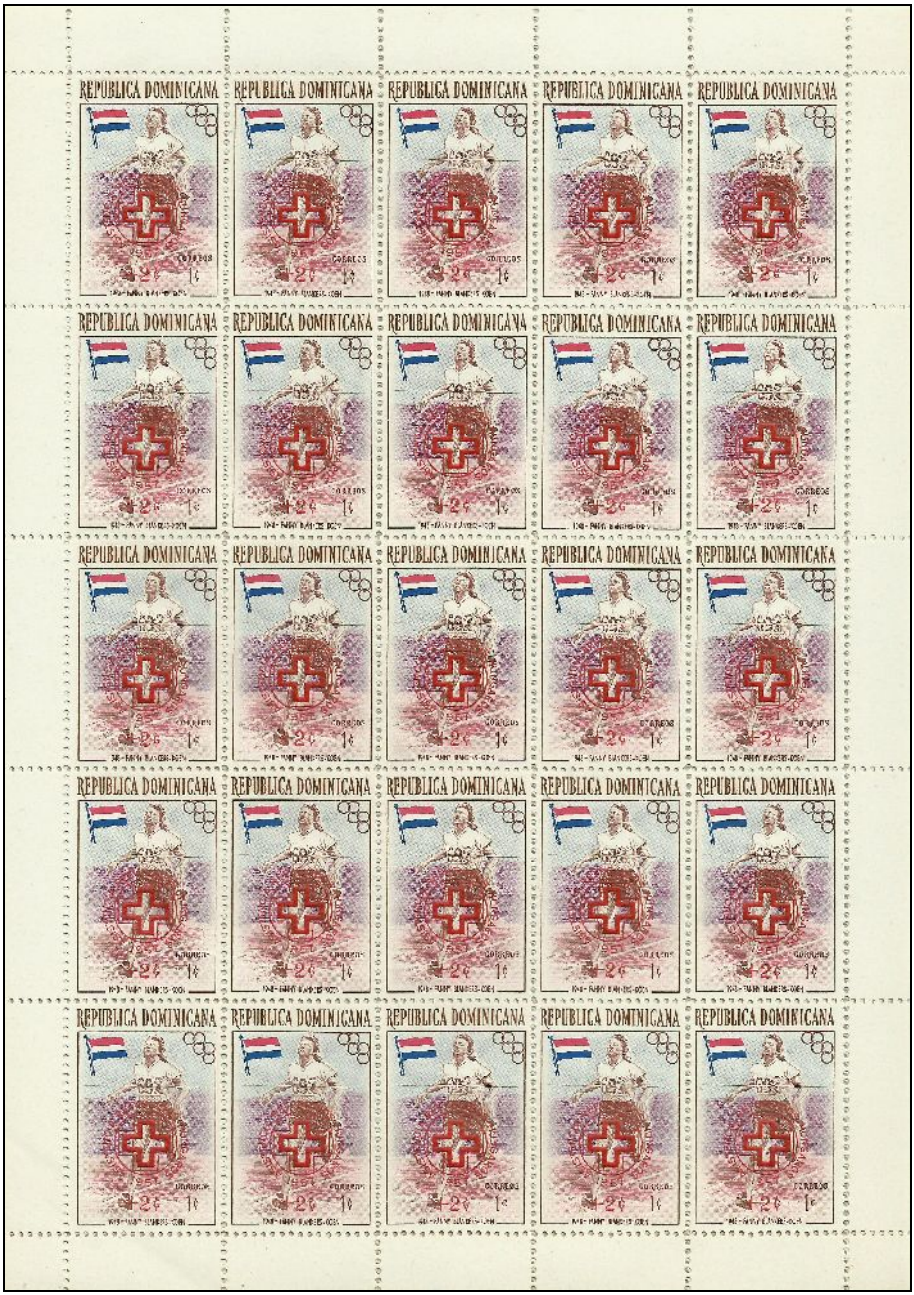

Az 1 ç + 2 ç feláras, felülnyomott bélyeg 25-ős ívben

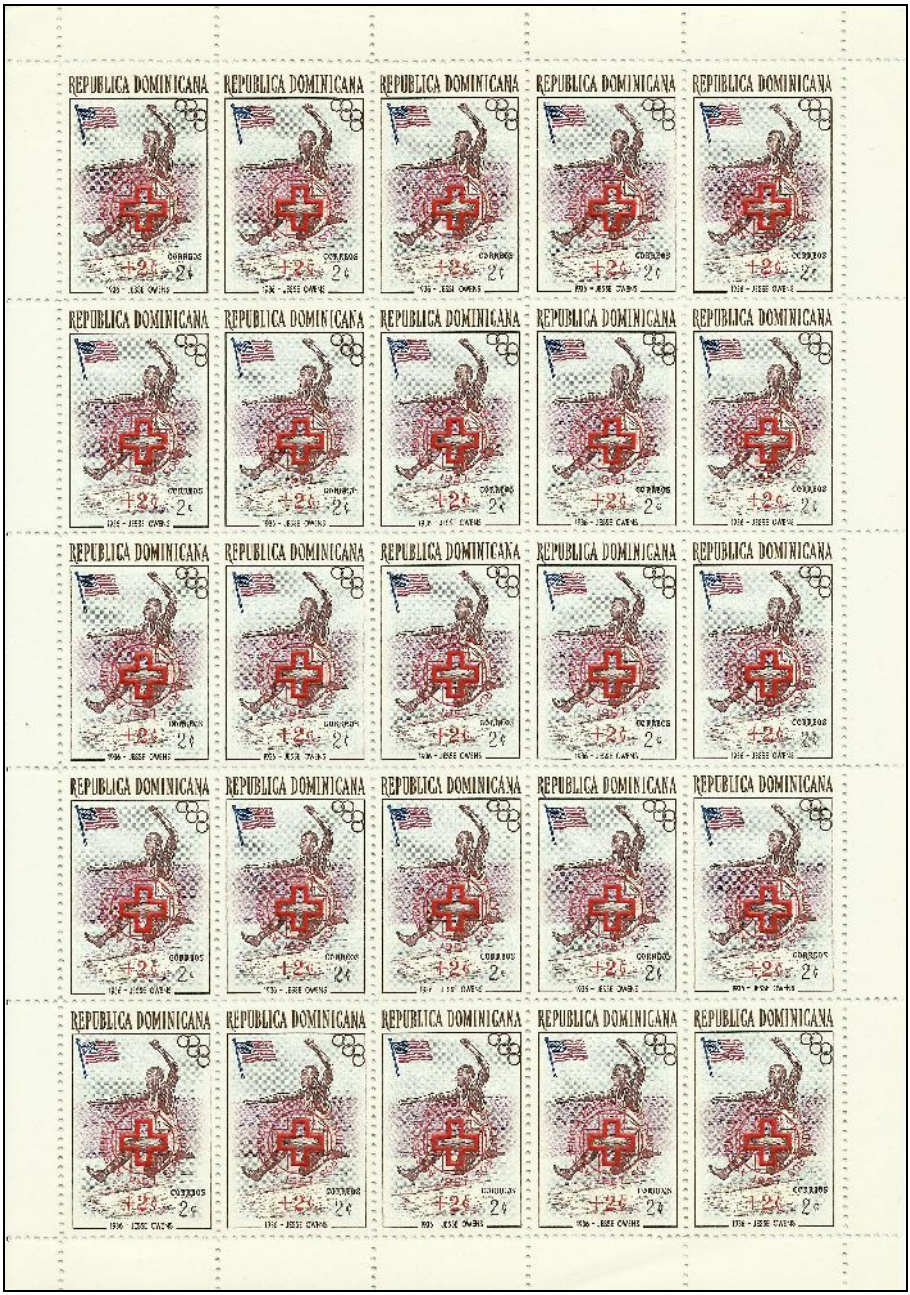

A 2 ç + 2 ç feláras, felülnyomott bélyeg 25-ös ívben

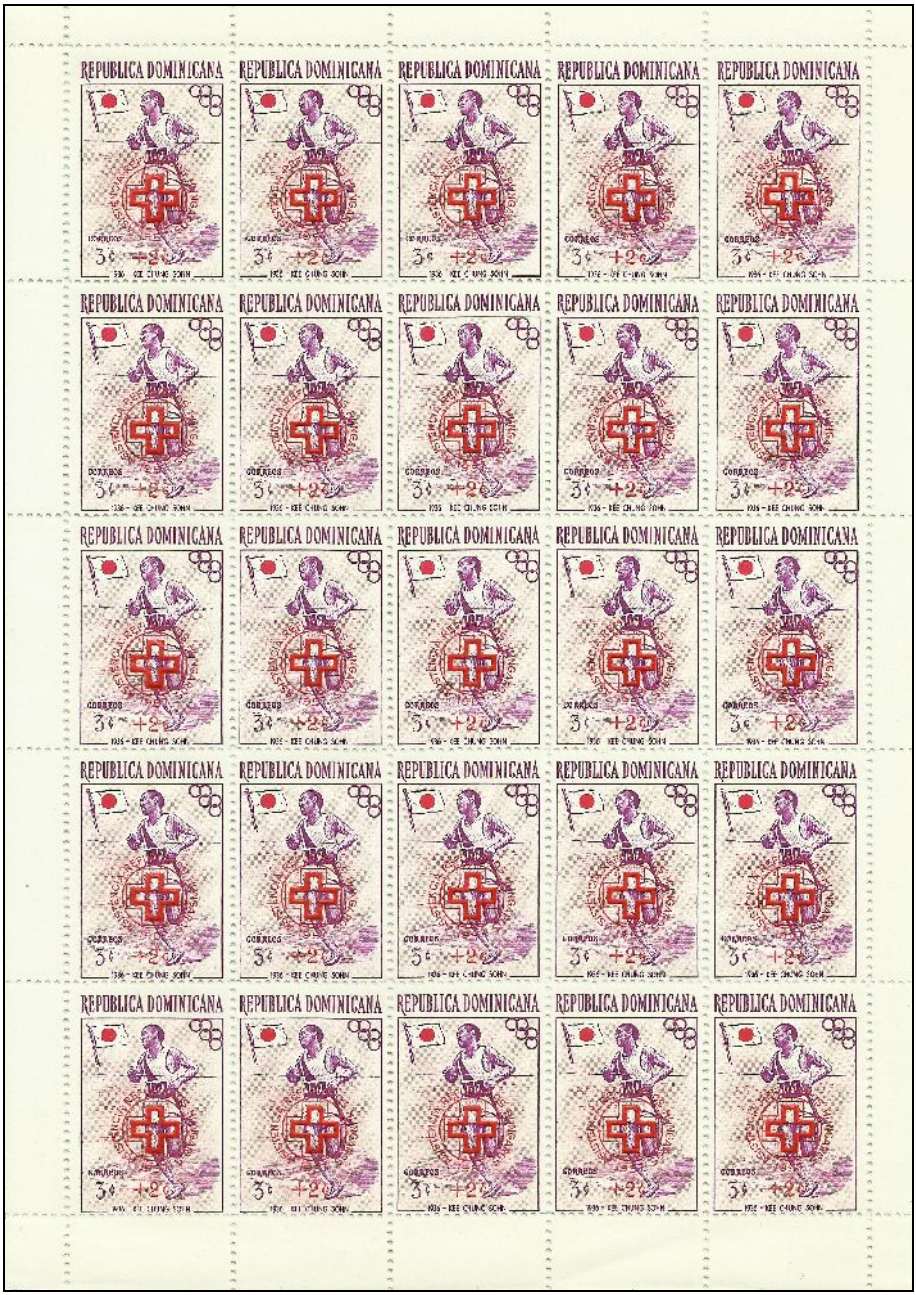

A 3 ç + 2 ç feláras, felülnyomott bélyeg 25-ős ívben

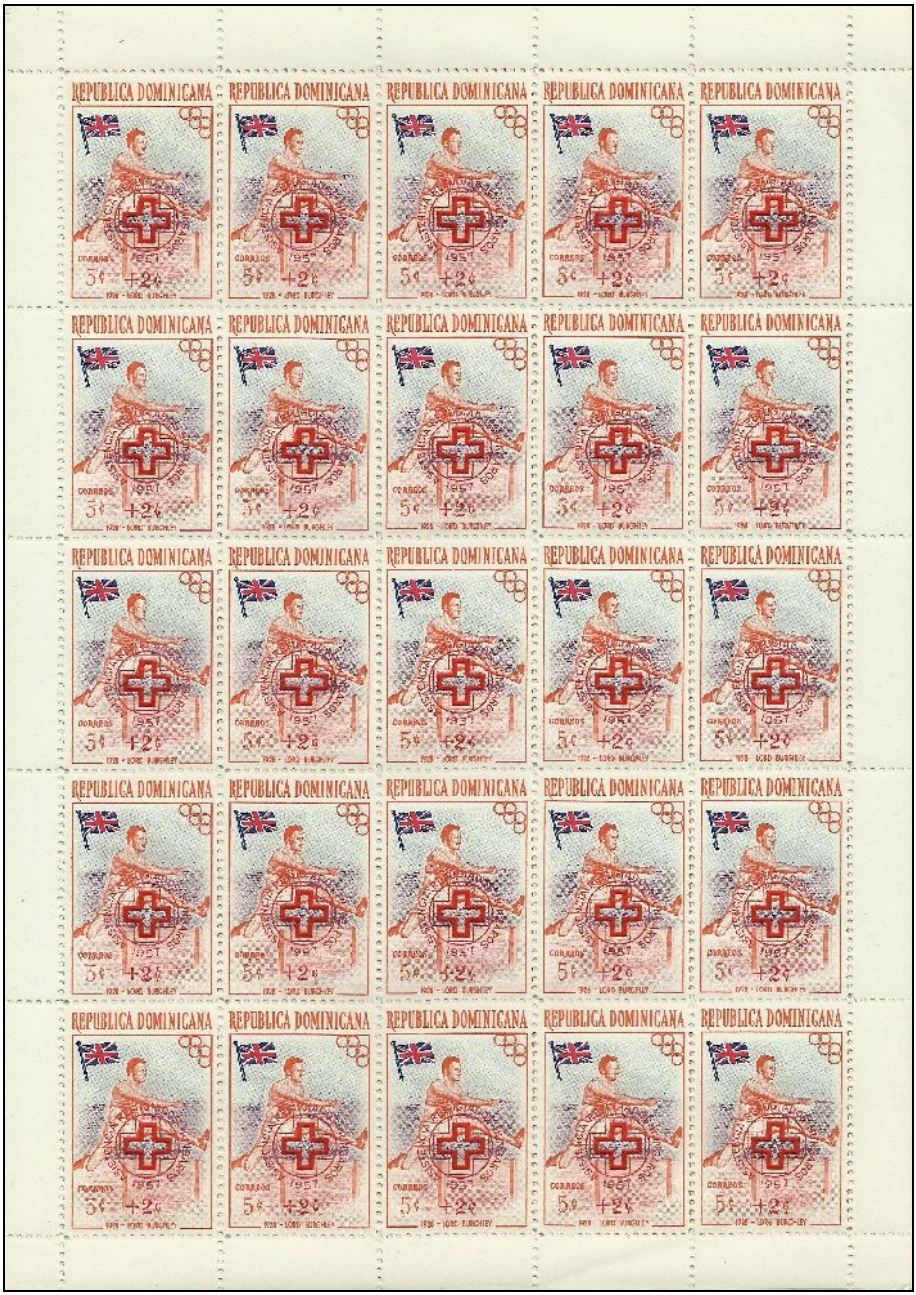

Az 5 ç + 2 ç feláras, felülnyomott bélyeg 25-ős ívben

A 7 ç + 2 ç feláras, felülnyomott bélyeg 25-ős ívben

A 11 ç + 2 ç feláras, felülnyomott légiposta bélyeg 25-ős ívben

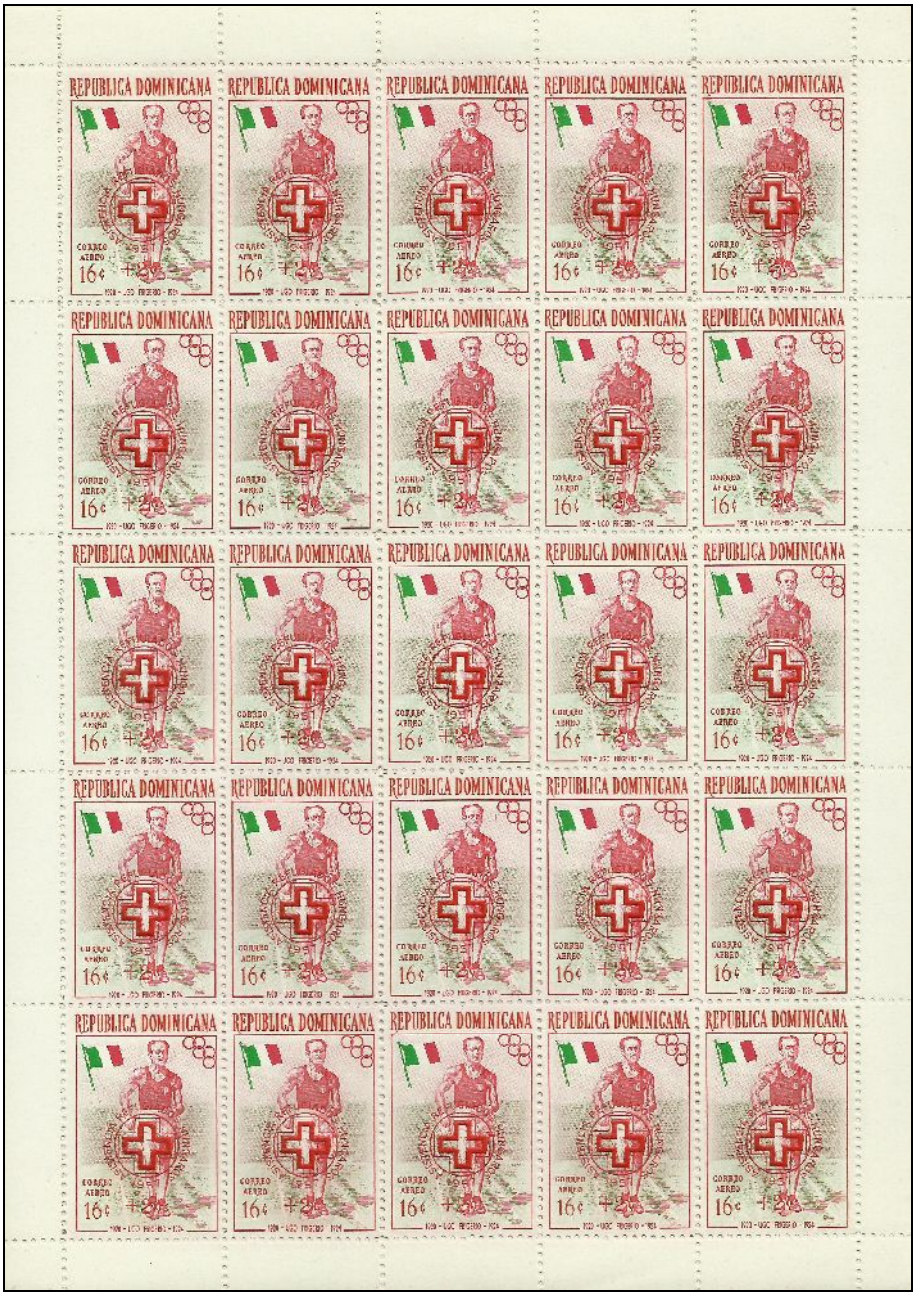

A 16 ç + 2 ç feláras, felülnyomott légiposta bélyeg 25-ős ívben

A 17 ç + 2 ç feláras, felülnyomott légiposta bélyeg 25-ős ívben

A blokkok mérete 170 x 85 mm, felső keretükön a felülnyomáshoz hasonló ábra és „PARA LAS VICTIMAS DE LA RECIENTE BARBARIE COMUNISTA + 25 ç” (’A kommunista barbárság legutóbbi áldozatai számára + 25 ç’) felírat és a 25 ç felár. A keret alsó részén az ENSZ emblémája és idézet a közgyűlés elítélő határozatából. Érdekes, hogy míg a sorozatból csak a fogazottból készült felülnyomott, a vágottból nem – addig a blokkokból a vágottból is adtak ki felülnyomottat (Mi Block 5A-6A-fogazott + Block 5B-6B-vágott).

A sorozat első 5 bélyege a fogazott blokkban,
a felső ívszélen a + 25 ç felár jelzésével

A sorozat 3 légiposta bélyege a fogazott blokkban,
a felső ívszélen a + 25 ç felár jelzésével

A sorozat első 5 bélyege a vágott blokkban,
a felső ívszélen a + 25 ç felár jelzésével

A sorozat 3 légiposta bélyege a vágott blokkban,
a felső ívszélen a + 25 ç felár jelzésével

A Dominikai Köztársaság 1958. június 30-ig összesen 581 fő magyar menekültet fogadott be.

Dánia 1957. március 25-én bocsátotta ki felülnyomott bélyegét „Ungarnshjælpen" ('Magyarország támogatására') szöveggel és új, feláras értékjelzéssel (Mi 366). 1958. június 30-ig összesen 1.178 magyar menekültet fogadtak be.

„Help to Hungary" ('Segíts Magyarországon')
angol nyelvű gépírásos feliratos boríték,
elsőnapi levélként az Egyesült Államokba

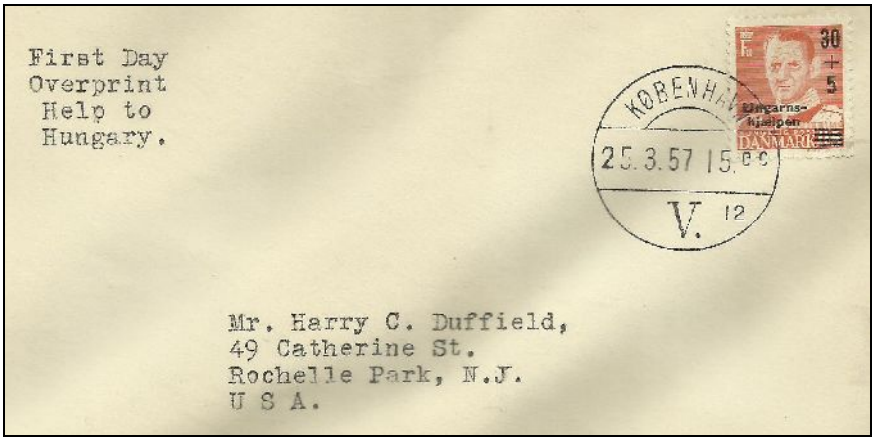

Végül, de nem utolsó sorban, Görögországban 1959. december 8-án jelent meg

Nagy Imre miniszterelnök képével két bélyeg, ezzel a gesztussal emlékeztek mártír miniszterelnökünkre, akit 1958. június 30-án Budapesten, a Gyűjtőfogház udvarán kivégeztek (Mi 721-722).

Köszönetem fejezem ki Ebinger Endre 56-os relikviák gyűjtőjének egyes ábrák rendelkezésemre bocsájtásáért.

Filep László

---------- o ----------

A civil „magyar segély" és a megemlékezés kiadványai

Az előző írás a hivatalos postai, illetve állami kiadásokat vette sorra – most a civil kezdeményezésekkel foglalkozunk.

Az elsőnek bemutatott, jobb híján levélzáró-bélyegnek nevezett kiadványról semmit nem tudunk: nem tudni ki adta ki, nem tudni mikor adta ki – szövege latin: „SI VIS LIBERTATEM / LIBERA HUNGARIAM" ('Ha szereti a szabadságot / szabad Magyarországot')

Svájc is támogatta menekültjeinket: a német „Das Schweizervolk hilft Ungarns Flüchtlingen!" és francia „Le people suisse aide aux réfugiés de Hongrie!" szövegű segélybélyegek ('A svájci nép segítsége a magyarországi menekülteknek!') mellett valószínűleg kiadásra kerültek olasz és rétoromán (romans) – a másik két svájci hivatalos nyelven írott – szövegű segély-bélyegek is – bár én még ezekkel nem találkoztam. A segélybélyegeken nincs értékjelzés, csupán a 32 darab segély-bélyeget tartalmazó teljes ívek ívszéli feliratairól tudjuk, hogy egy bélyeg 10 rappen vagy centime (a svájci frank váltópénze német, illetve francia elnevezése) értékű segély megváltását igazolta.

Német szövegű bélyeg

Francia szövegű bélyeg

A következő oldalon látható, német szövegű segélybélyeg 32 darabos teljes ívének ívszéli feliratai: „Preis eines ganzen bogens Fr. 3.20" ('Egy egész ív ára 3.20 Fr.') illetve „Preis eines halben bogens Fr. 1.60" ('Egy félív ára 1.60 Fr.') – a felső ívszélen. Az alsón: „Schweizer Hilfe für Ungarns Flüchtlinge" ('Svájci támogatás a magyarországi menekülteknek').

A Magyar hősök emlékkeresztjét 1956. november 17-én, a Magyarországért mondott mise után vitték Luzernből Füeli-Ranftba, ahová 18-án hajnali 4 órakor megérkezve azt felállították. A forradalom és szabadságharc 20. évfordulójára adták ki az erről megemlékező, négynyelvű, fogátütéses levélzáró-bélyeget.

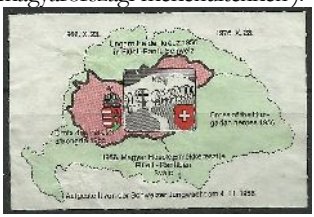

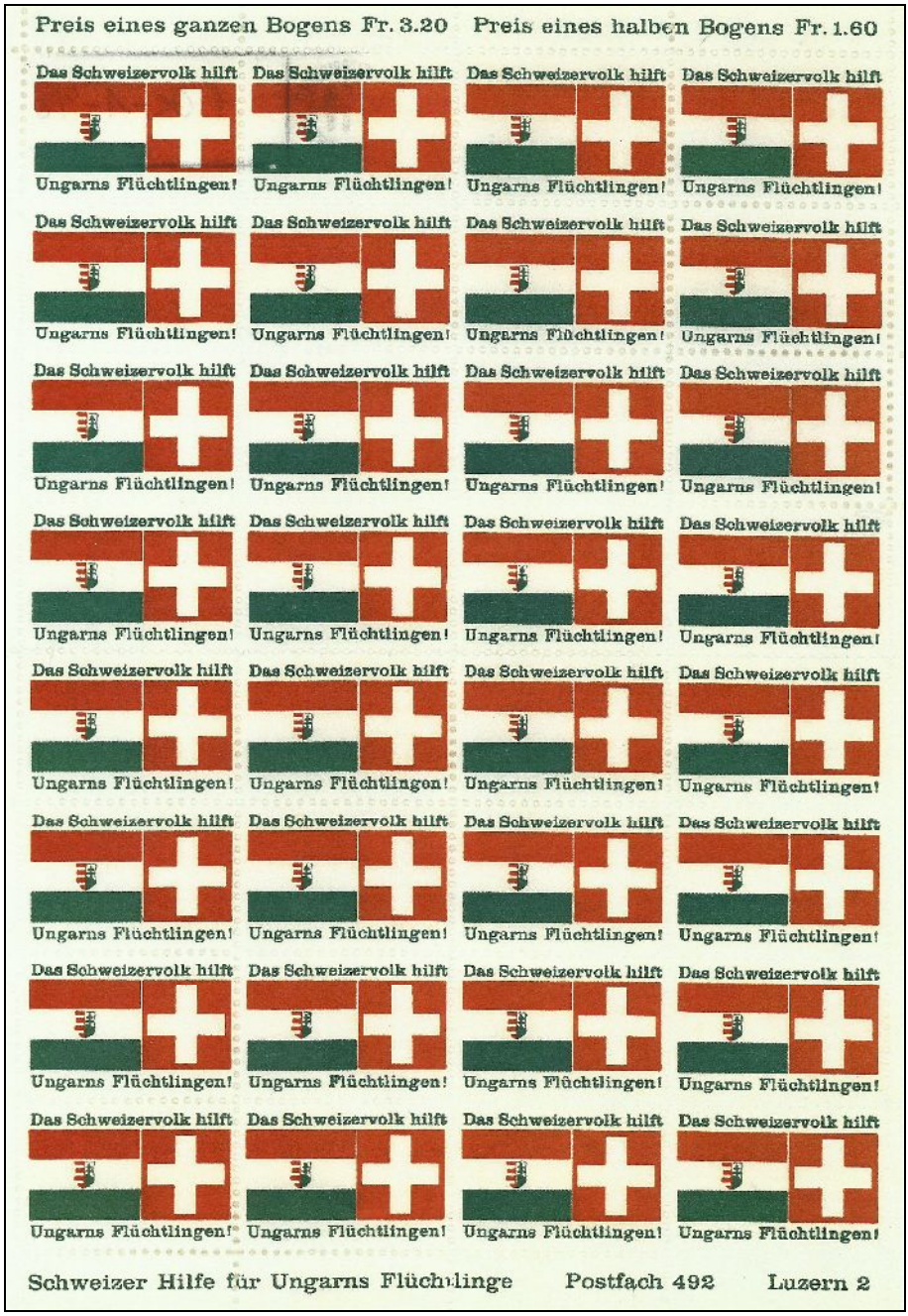
Preis eines ganzen Bogens Fr. 3.20
Preis eines halben Bogens Fr. 1.60
Das Schweizervolk hilft
Ungarns Flüchtlingen!
Schweizer Hilfe für Ungarns Flüchtlinge
Postfach 492
Luzern 2

A legtöbb 56-os magyar menekült az Egyesült Államokban (35.026 fő) telepedet le – és már előtte is jelentős számban éltek magyarok az újvilágban. Az Amerikai Magyarok Szövetsége (American Hungarian Federation) által kiadott, az 56-os lyukas zászlót bemutató emlékbélyeget hozott forgalomba „REMEMBER OCTOBER 23, 1956" ('Emlékezz 1956 október 23') felirattal.

Ezt a motívumot ismétli a 10 éves évfordulóra, 1966-ban, Szalay Gy. tervezésében kiadott emlékbélyeg is – angol-magyar kétnyelvű, „FOR FREEDOM / A SZABADSÁGÉRT" feliratával.

Itthon az 1989. október 23-án kikiáltott Köztársaság emelte méltó helyre 1956 forradalmát. A civil szférában, a bélyeggyűjtők körében – az ezekben az években – nagy kedveltséget élvező emlékívek között találunk '56-ra emlékező kiadványokat. 1996. március 18-án jelent meg Nagy Imre miniszterelnökünk születésének 100., mártírhalálának 38. évfordulója emlékére a Profila Aukciók (RFR Kft.) kiadásában az *1996. Nagy Imre – 1956* emlékívpár, Svindt Ferenc grafikusművész tervezésében, a görög Nagy Imre (Mi 721-722) bélyegek képével.

A Pénzjegynyomdában, meglehetősen nagy példányszámban (az alapváltozatok 2x10.500 példány!) készült emlékívpárból a későbbiek során több felülnyomatos kiadás is árusításra került, az 1996 és 1998 év során.

2005. októberében jelent meg Nagy Mihály gyűjtői kiadásában az *1956* emlékív 100 példányban valamint 27 darab, 4 változatot tartalmazó garnitúrában, majd november 14-én, a Philatelia Hungarica Kft. kiadásában egy újabb emlékív, 1000 példányban.

2006. októberében a Darabanth Kft. kiadásában jelent meg az *1956-2006* emlékív 600 példányban, valamint 20 darab, 4 változatot tartalmazó garnitúrában (ez tulajdonképpen a Profila

Aukciók *1956* emlékívén szereplő sajtófotó – csak itt a görög bélyeg helyett (más helyen) a Time magazin címlap-képe szerepel).

2008. június 16-án jelent meg a Vértesfila Kft. *Maléter Pál és Nagy Imre halálának 40. évfordulója* emlékívét 200 példányban és 8 darab, 4 féle változatát tartalmazó garnitúrában.

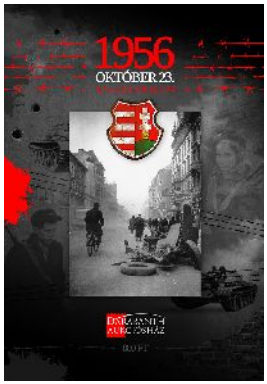

2016-ban jelent meg a Darabanth Kft. *1956. október 23.* emlékíve, és a 4 változatot tartalmazó garnitúrája, melynek példányszámát nem ismerjük.

Természetesen létezhetnek még egyéb kiadások is – azonban azokat nem ismerem, így bemutatni sem áll módomban.

Filep László

---------- o ----------

A bélyegek, melyek feltüzelték a kommunistákat Kelet-Európában*

1959. november 12-én Szovjetunió kiadott egy bélyeget, Manolis Glezos görög antifasiszta harcos képével (Mi 2288). Alig 26 nappal később Görögország visszavágott és bejelentette, hogy december 8-án forgalomba bocsájtanak egy sorozatot, amely két bélyegből áll és az 1956-os Forradalmi Magyarország 1958-ban kivégzett miniszter-elnöke, Nagy Imre képmását ábrázolja (Mi 721-722).

A görög kormány gesztusa egy sor diplomáciai tiltakozást és a „szovjet tábor" titkosszolgálatainak akcióit eredményezték. A titkosszolgálatok több kelet-európai országban diplomácia úton megpróbáltak nyomást gyakorolni Athénra, hogy megszakítsa a bélyeg nyomtatását. A botrány 1959. december 9-én tört ki, amikor a magyar nagykövet Athénben találkozót kért Himariost görög külügyminisztertől. Ebből az alkalomból a magyar diplomata szóbeli jegyzékben tiltakozott, azonban a görög Külügyminisztérium kategorikusan visszautasította, mondván: „Nagy Imre volt a miniszter-elnök, akit a szovjetek tartóztattak le, így Görögország ezzel válaszol Moszkva gesztusára".

A bélyegek megjelentek, és azok, akiknek ezekkel a bélyegekkel küldtek leveleket, a Magyar Postától nem kapták meg, együtt a többi engedelmes postákkal, mivel Moszkva megtagadta az érkező postai küldemények átvételét Görögországtól. A visszautasított postai küldemények a szóban forgó bélyegekkel komoly gyűjteményi darabok és a filatelista vadászatok célpontjai. A posztkommunista országokban igazi „ékszerek" ezek a gyűjteményekben és a filatéliai aukciós házak szívesen értékesített, legfontosabb darabjai.

A magyar titkos diplomácia egyik kommunikációs tettének dokumentumát lapunk hátsó borítóján mutatjuk be.

Kállai László
(Bukarest)

* *Megjelent a philatelica.ro című lap 2009. októberi számában*

II. SZ. POLITIKAI OSZTÁLY
RAC LAJOS II.O. TANÁCSOS
OSZTÁLYVEZETŐ HELYETTES

SZIGORÚAN TITKOS
KÉSZÜLT: 8 PLD-BAN.
1./ PUJA MIN. H.
2./ TEMPFNÉ OSZT. VEZ.
3./ BORDS OSZT. VEZ. H.
4./ NAGYKÖVETSÉG PRÁGA
5./ NAGYKÖVETSÉG BERLIN
6./ NAGYKÖVETSÉG VARSÓ
7./ OSZTÁLY
8./ TÜK

39/II.PUL.

FELJEGYZÉS

TÁRGY: GÖRÖGÖK ÁLTAL KIBOCSÁTOTT NAGY IMRE-BÉLYEG

MAI NAPON BEKÉRETTEM VINCZE ELVTÁRSAT, A CSEHSZLOVÁK NAGYKÖVETSÉG II. TITKÁRÁT. MOSCZENSKI TANÁCSOST A LENGYEL NAGYKÖVETSÉG ELSŐ BEOSZTOTTJÁT. BART TITKÁRT, AZ NDK NAGYKÖVETSÉG ELSŐ BEOSZTOTTJÁT.

1. VINCZE ELVTÁRSSAL KB. FÉLÓRÁS BESZÉLGETÉST FOLYTATTAM.
BEVEZETŐBEN TÁJÉKOZTATTAM ŐT A NAGY IMRE-BÉLYEG KIBOCSÁTÁSÁVAL KAPCSOLATOS KORÁBBI LÉPÉSEINKRŐL. KÖZÖLTEM, HOGY AZ ELJÁRÁSNAK ÉREDMÉNYTELEN VOLT. ÍGY GÖRÖG RÉSZRŐL A BÉLYEGEK KIBOCSÁTÁSRA KERÜLNEK. MEGKÉRTEM ŐT, KÖZVETÍTSE AZT A KÉRÉSÜNKET, MISZERINT HA CSEHSZLOVÁKIÁBA GÖRÖGORSZÁGBÓL NAGY IMRE-BÉLYEGGEL ELLÁTOTT POSTAI KÜLDEMÉNY ÉRKEZIK, KÜLDJÉK VISSZA A FELADÓNAK.
VINCZE KÖZÖLTE, HOGY AZ ÜGYET ISMERI, EZT FIGYELEMMEL KÍSÉRTE.
KÉRÉSÜNKET AZONNAL TOVÁBBÍTJA.
MEGÍTÉLÉSE SZERINT AZT VÉGREHAJTJÁK.

TÁJÉKOZTATTAM VINCZE ELVTÁRSAT ARRÓL, HOGY 1960 I. 11-ÉN MAGYAR-OSZTRÁK VÁMJOGI ALBIZOTTSÁGI MEGBESZÉLÉSEK KEZDŐDNEK.
MEGÍGÉRTÉM NÉKI, HOGY A KÉRDÉSRŐL ANNAK IDEJÉN MEGFELELŐ INFORMÁCIÓKAT FOGNAK KAPNI.
VINCZE ELVTÁRS MEGKÖSZÖNTE A TÁJÉKOZTATÁST.

2. MOSCZENSKI TANÁCSOST UGYANÚGY TÁJÉKOZTATTAM A NAGY IMRE- FELE BÉLYEGGEL KAPCSOLATBAN. SÉRTÉM ŐT IS TOVÁBBÍTSA KÉRÉSÜNKET.
NÉVÉZETT NEM ISMERTE AZ ELŐZMÉNYEKET, AMIKOR MEGMAGYARÁZTAM, HOGY MI AZ ÉRDEKE, AKKOR AZT MONDTA, HOGY MOST MÁR EMLÉKSZIK, A PIROS- CSÍKBAN OLVASTA VALAHOL. MEGJEGYEZNI KÍVÁNOM NEM VOLT TUDOMÁSA ARRÓL, HOGY MI AZ ELŐZMÉNYE.

AZTÁN FELTETTE A KÉRDÉST, HOGY MINEK A MEGBÍZÁSÁBÓL TÖRTÉNT A KÜLDÉS. AZT MONDTAM, HOGY TERMÉSZETESEN A KULTÚRMINISZTÉRIUM MEGBÍZÁSÁBÓL KÜLDÖM, AMELY A KORMÁNY ÁLLÁSPONTJA.
MEGÍGÉRTE, HOGY KÍVÁNSÁGUNKAT TOVÁBBÍTJA.
A BESZÉLGETÉS KB. 10 PERCET TARTOTT.

3. BART ELVTÁRS, AZ NDK ELSŐ BEOSZTOTTJA, BEJELENTÉSEMET TUDOMÁSUL VETTE, MEGÍGÉRTE, HOGY SORON KÍVÜL TOVÁBBÍTJA, ÉS LEGHATÁROZOTTABBAN KIJELENTETTE, HOGY KÍVÁNSÁGUNKAT AZ NDK POSTÁJA VÉGRE FOGJA HAJTANI.

BUDAPEST, 1959. DECEMBER 15.

MOL XIX-J-1-J-Görög.-006650/5/1959. (MAGYAR ORSZÁGOS LEVÉLTÁR - KÜLÜGYMINISZTÉRIUM - TÜK IRATOK 006650/5/1959.)